

030216-1

Ať už jsou ona nezpochybnitelná „lidská práva“ čímkoliv, je zřejmé, že počítají nikoli s jedním subjektem, ale že se týkají vždycky nejméně dvou subjektů: jednak toho, ke kterému se vztahují jako apel, výzva, nárok, povinnost atd. a kterého tedy zavazují a napomínají, aby závazku dbal, jednak toho, jehož nezadatelných práv je třeba dbát, respektovat je jako jeho práva, vyhovět nárokům na nich založeným a udělat aspoň něco pro to, aby svá práva a své legitimní nároky mohl uplatňovat. V tom smyslu jde o morální povinnost a nárok, které počítají se sociální skutečností, totiž žádají, aby byly uplatňovány v mezilidských vztazích. Ale rozhodně přesahují pouhé reagování na druhého: jde o reagování na jeho „práva“, tedy i na jeho „svobodu“, a nejen na jeho svobodu faktickou (již dosaženou a více nebo méně již uplatňovanou), nýbrž na tu svobodu, která je nejen jeho právem, ale také jeho povinností, dokonce i povinností vůči sobě, jak ještě „není“, jak se on sám ještě neuskutečnil, ale jak se uskutečňovat má. Takže ona lidská práva jsou zároveň lidskými povinnostmi, ale nejen vůči druhým, nýbrž také vůči sobě samým. Nejde tedy o nějaká samostatná „práva“, vedle nichž a na jejichž doplnění tu jsou ještě také nějaké rovněž samostatné „povinnosti“, které ona práva jaksi vymezují a vyvažují, nýbrž o obojí zároveň, v neoddělitelné jednotě toho, co „má být“, do se „má stát“, co „má být“ podniknuto, aby právům i povinnostem bylo učiněno zadost.

(Písek, 030216-1.)